Siber ?nsani De?erler Ölçe?i (i-de?er Ölçe?i)

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Siber ?nsani De?erler Ölçe?i (i-de?er Ölçe?i)*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=30170

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Siber ?nsani De?erler Ölçe?i (i-de?er Ölçe?i), 2017 y?l?nda K?l?cer, Çoklar ve Özeke taraf?ndan geli?tirilmi? olan bir psikolojik ölçek olup, bireylerin siber ortamdaki davran??lar?n? yönlendiren temel insani de?erleri ölçmeyi amaçlamaktad?r. Bu ölçek, dijitalle?en dünyada bireylerin etik ve ahlaki yarg?lar?n?, özellikle internet ve teknoloji kullan?m?na yönelik tutumlar?n? belirlemede kritik bir rol oynamaktad?r. Ölçe?in geli?tirme çal??mas?, hem yap?s?n?n hem de ölçüm özelliklerinin geçerlik ve güvenirlik analizleri ile titizlikle incelenmesini içermi?tir.

Geli?tirme çal??mas?, ölçe?in siber uzaydaki insani etkile?imleri ve de?er yarg?lar?n? kapsayan çok boyutlu bir yap?y? temsil etti?ini göstermektedir. Bu araç, özellikle e?itim, psikoloji ve bilgi teknolojileri alanlar?nda, **dijital vatanda?l?k** ve **siber etik** konular?nda ara?t?rmalar yapmak için önemli bir araç sa?lamaktad?r. Ölçe?in temel katk?s?, geleneksel de?er teorilerini siber ba?lama ta??yarak yeni bir ölçüm arac? sunmas?d?r.

Anahtar Kelimeler

Siber ?nsani De?erler, i-de?er Ölçe?i, Dijital Etik, ?nternet Ara?t?rmas?, Psikolojik Ölçek Geli?tirme, Siber Psikoloji, De?erler.

Yazarlar

Kerem K?l?çer, A.N. Çoklar, V. Özeke

Amaç

Siber ?nsani De?erler Ölçe?i'nin temel amac?, bireylerin siber ortamda sergiledikleri davran??lara temel te?kil eden insani de?erleri sistematik ve bilimsel bir ?ekilde ölçmektir. Geleneksel de?er ölçeklerinin dijital ça??n karma??k etkile?imlerini tam olarak yakalayamad??? varsay?m?ndan hareketle geli?tirilen bu araç, özellikle çevrimiçi ortamlarda **etik** kararlar?n ve normatif davran??lar?n de?erlendirilmesine odaklanm??t?r. Ölçek, siber ortamdaki de?er odakl? davran??lar? (örne?in, bilgi payla??m?, gizlilik, siber zorbal?k) ölçmeyi hedefler.

Ölçek, akademisyenlere ve uygulay?c?lara, siber alanda de?er çat??malar?n?, dijital vatanda?l?k e?itimlerinin etkinli?ini ve teknolojik geli?melere kar?? bireylerin tutumlar?n? inceleme f?rsat? sunmaktad?r. Bu çal??ma, siber ortamda insani de?erlerin rolünü anlamada önemli bir bo?lu?u doldurmay? ve **siber etik** alan?ndaki ara?t?rmalara somut bir ölçüm arac? sa?lamay? amaçlam??t?r.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Yap?

i-de?er Ölçe?i, bireylerin siber uzaydaki etkile?imlerini ve etik kararlar?n? ?ekillendiren çe?itli boyutlardaki insani de?erleri ölçen çok boyutlu bir yap?y? temsil etmektedir. Ölçek, siber ortamda ortaya ç?kan yeni etik ikilemleri ve sosyal normlar? kapsayacak ?ekilde tasarlanm??t?r. Bu yap?, genellikle **sayg?**, **sorumluluk**, **adalet** ve **güvenlik** gibi temel insani de?erlerin dijital ba?lamdaki yans?malar?n? içermektedir.

Ölçe?in ölçtü?ü temel yap?, bireylerin çevrimiçi faaliyetlerini düzenleyen içsel de?er sistemlerini ifade eder. Bu, siber zorbal??a kar?? tutumdan, ki?isel verilerin gizlili?ine verilen öneme kadar geni? bir yelpazede kendini gösterebilir. Ölçe?in alt boyutlar?, bu de?erlerin siber alandaki farkl? tezahürlerini ayr??t?rmaya yard?mc? olmakta ve ara?t?rmac?lar?n siber de?erlerin spesifik yönlerini incelemesine olanak tan?maktad?r.

Geçerlik

Siber ?nsani De?erler Ölçe?i'nin geli?tirme çal??mas?, sa?lam bir geçerlik sürecini içermi?tir (K?l?cer vd., 2017). Çal??mada, ölçe?in kuramsal yap?y? do?ru bir ?ekilde ölçtü?ünü kan?tlamak amac?yla hem yap? geçerli?i hem de içerik geçerli?i yöntemleri kullan?lm??t?r. ?çerik geçerli?i, uzman görü?leri al?narak sa?lanm??, maddelerin siber insani de?erler yap?s?n? temsil etme yeterlili?i de?erlendirilmi?tir.

Yap? geçerli?i analizleri için **Aç?mlay?c? Faktör Analizi (AFA)** ve **Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA)** teknikleri uygulanm??t?r. Bu analizler, ölçe?in beklenen çok boyutlu yap?s?n? destekleyen uygun uyum indeksleri ve faktör yükleri göstermi?tir. Ölçek, siber ortama özgü de?erleri ölçme konusunda yüksek düzeyde yap?sal geçerlik kan?tlar? sunmaktad?r.

Güvenirlik

Ölçe?in güvenirlik çal??malar?, ölçek maddelerinin iç tutarl?l???n? ve zamana kar?? kararl?l???n? de?erlendirmeyi amaçlam??t?r. ?ç tutarl?l?k güvenirlik katsay?s? olarak yayg?n olarak kullan?lan **Cronbach Alfa** de?eri hesaplanm??t?r.

Yap?lan analizlerde, ölçe?in genelinde ve alt boyutlar?nda yüksek düzeyde iç tutarl?l?k katsay?lar? elde edilmi?tir. Bu bulgular, i-de?er Ölçe?i'nin ölçülen yap?y? tutarl? bir ?ekilde ölçtü?ünü ve dolay?s?yla akademik ara?t?rmalarda güvenle kullan?labilece?ini göstermektedir. Bu yüksek güvenirlik düzeyi, ölçe?in ölçüm hatas?n? minimize etti?ini i?aret etmektedir.

Faktör Analizi

Siber ?nsani De?erler Ölçe?i'nin yap?sal bütünlü?ünü belirlemek amac?yla detayl? Faktör Analizi

ARABPSYCHOLOGY.COM

çal??malar? yürütülmü?tür. Geli?tirme a?amas?nda, ölçe?in temel bile?enlerini ortaya ç?karmak için K?l?cer ve arkada?lar? taraf?ndan Aç?mlay?c? Faktör Analizi (AFA) kullan?lm??t?r. AFA sonuçlar?, siber insani de?erler kavram?n?n alt?nda yatan birden fazla faktörün varl???n? ortaya koymu? ve bu faktörlerin teorik beklentilerle uyumlu oldu?u görülmü?tür.

Aç?mlay?c? analizlerin ard?ndan, Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) kullan?larak elde edilen faktör yap?s?n?n farkl? bir örneklem üzerinde do?rulanmas? sa?lanm??t?r. DFA, modelin kabul edilebilir düzeyde uyum indekslerine sahip oldu?unu ve kuramsal olarak öngörülen faktör yap?s?n?n ampirik verilerle desteklendi?ini göstermi?tir. Bu sa?lam faktör yap?s?, ölçe?in hem teorik hem de istatistiksel aç?dan geçerli oldu?unu kan?tlamaktad?r.

Araç

Test Türü: Geli?tirme (Ölçek Geli?tirme Çal??mas?)

Biçim: Likert tipi derecelendirme (Orijinal makalede detayl? bilgi mevcuttur).

Mevcut Dil: Türkçe (Orijinal geli?tirme dili)

Popülasyon Grubu: Genel internet kullan?c?lar?, özellikle üniversite ö?rencileri.

Ya? Grubu: Genç yeti?kinler ve yeti?kinler.

Popülasyon Detaylar?: Ölçek, siber ortamla aktif etkile?imde bulunan ve teknoloji kullan?m? konusunda deneyimli bireyler üzerinde uygulanm??t?r. Geli?tirme çal??mas?, Türkiye'deki yüksekö?renim ö?rencileri örneklemi üzerinde gerçekle?tirilmi?tir.

Test Metodolojisi: Öz bildirim (Self-report) ölçe?i.

Anahtar Kelimeler

Siber Etik, Dijital De?erler, ?nternet Kullan?m?, Psikometri, Yap? Geçerli?i, ?ç Tutarl?l?k, Güvenirlik, K?l?cer.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Orijinal kaynakta belirtilmemi?tir.

Kurumsal E-posta Adresleri: kerem.kilicer@gop.edu.tr (Sorumlu Yazar: Kerem K?l?çer)

Yaz??ma Adresi: Gaziosmanpa?a Üniversitesi (Tokat, Türkiye) (Yaz??ma e-posta adresinden ç?kar?m yap?lm??t?r).

ARABPSYCHOLOGY.COM

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Ölçek, **2017** y?l?nda yay?mlanan çal??ma ile geli?tirilmi?tir. Ölçe?in ticari olmayan akademik kullan?mlar? için genellikle yazarlarla ileti?ime geçilmesi gerekmektedir. Sorumlu yazar Kerem K?l?çer ile kerem.kilicer@gop.edu.tr adresi üzerinden ileti?im kurulabilir.

Makale, *Internet Research* dergisinde yay?nlanm??t?r ve telif haklar? **Emerald Publishing**'e aittir. Ölçe?in kullan?m? için herhangi bir ücret talep edilip edilmedi?i bilgisi, yazarlar veya yay?nc? ile teyit edilmelidir.

Kaynaklar

K?l?cer, K., Çoklar, A.N., Ozeke, V. (2017). Cyber Human Values Scale (i-value): The study of development, validity and reliability. *Internet Research, 27*(5), 1255-1274. DOI: https://doi.org/10.1108/IntR-10-2016-0290

Makalenin tam metnine a?a??daki ba?lant?dan eri?ilebilir: emeraldinsight.com

Ölçe?in orijinal PDF'i buradan indirilebilir: siber-insani-de?erler-olcegi-i-deger-olcegi-toad.pdf

Siber ?nsani De?erler Ölçe?i (i-de?er Ölçe?i) Maddeleri

ÖNEML?: Siber ?nsani De?erler Ölçe?i (i-de?er Ölçe?i)'ne ait maddeler, bu akademik giri?in olu?turulmas?nda kullan?lan orijinal kaynak içerikte sa?lanmam??t?r. Ölçek maddelerine ve tam puanlama yönergelerine ula?mak için lütfen yukar?da belirtilen akademik referans? (K?l?cer vd., 2017) inceleyiniz veya sorumlu yazar?n ileti?im bilgilerini kullan?n?z.

ARABPSYCHOLOGY.COM